

Opbrengst Bestuurlijke Gespreksronde met 25 van 50 GKA-Gemeenten

Gelijke Kansen Alliantie januari 2021

Wat is essentieel voor het stimuleren van een lokale integrale aanpak?

- Betrek het hele veld
- Investeer in korte lijnen tussen organisaties
- Zorg voor structurele samenwerking
- Zorg voor een heldere rolverdeling
- **Formuleer een gezamenlijke ambitie**
- Leer van elkaar
- Durf en geef ruimte om over organisatiegrenzen heen te stappen
- Werk responsief
- **Continuïteit: weet, behoud en bouw voort op wat werkt**
- Stel de leerling en student centraal

Coronacrisis in relatie tot GKA

- **In een crisissituatie is een gevestigde integrale aanpak waardevol en wordt deze zelfs versterkt;**
- In de eerste golf waren scholen met name bezig met het primair proces waardoor ambities vertraging hebben opgelopen.
- Corona vergroot bestaande kansengelijkheid en legt pijnpunten op elk niveau bloot. Het effect van de crisis zal nog lang doorwerken.

Wat zijn concrete kansen om de integrale aanpak van de GKA-gemeenten uit te bouwen, te verdiepen en nog beter te maken?

Concrete kansen die zich manifesteren op gemeente/lokaal-niveau:

- Zet GKA voort als (financiële) partner
- Zet in op verdieping van GKA
- Vergroot de bekendheid van de GKA onder scholen en andere relevante actoren
- Optimaliseer de samenwerking tussen partijen die werken aan kansengelijkheid
- Vorm naast een GKA-agenda ook een gezamenlijke strategische agenda op lokaal niveau
- **Faciliteer kennisdeling tussen gemeenten**
- Blijf cijfermatige kennis delen (GKA-dashboard)
- Verbind aanpalende thema's binnen het sociaal domein, zoals gezondheid, armoede en jeugdwerkloosheid
- Versterk de lokale samenwerking VVE en onderwijs
- Inzet op brede brugklassen

Concrete kansen die zich manifesteren op Rijksniveau:

- Werk minder vanuit strenge wet- en regelgeving, meer vanuit vertrouwen
- **Versterk de aansluiting Rijk en gemeenten**
- Versterk de ministeriële verbinding VVE en onderwijs

Wat zijn uitdagingen om de integrale aanpak van de GKA-gemeenten uit te bouwen, te verdiepen en nog beter te maken?

- Lerarentekort, met name bij scholen met een uitdagende populatie.
- Het systeem: vroege selectie op onderwijsniveau
- Tekort aan financiële middelen in het sociale domein
- Versnippering Rijks-aanpak op kansengelijkheid en aanpalende thema's
- Belemmering samenwerking door inconsequente regio-indeling en grenzen (veiligheidsregio, jeugdzorg etc.)
- **Relatief minder aandacht vanuit het Rijk voor gemeenten in niet stedelijke gebieden en hun lokale uitdagingen**
- Het aanbodgericht-werken vanuit het Rijk en het gebrek aan vraaggericht handelen.

- Gebrek aan verbinding, afstemming en samenwerking tussen en door de verschillende ministeries (zoals OCW en VWS en hun programma's)
- Taalachterstanden door toename internationale werknemers en statushouders
- **Groeiende bevolkingsgroep die niet meekomt en niet bereikt wordt**

Ten aanzien van het Nationaal Plan Onderwijsachterstanden kan de rol van GKA kan langs vier lijnen georganiseerd worden:

1. **De 50 lopende GKA-agenda's: intensiveren en verbreden**

De 50 GKA-gemeenten hebben een meerjarige (2019-2022) GKA-agenda (bestuurlijke afspraak tussen afzonderlijke gemeente en Ministerie van OCW) opgesteld waarin zijn beschreven welke extra interventies en activiteiten zij in samenwerking met 'hun' scholen gaan organiseren om kansengelijkheid te bevorderen. Hierin zijn ook afspraken gemaakt over kennisdeling, communicatie, analyse en onderzoek.

De GKA treedt op vanuit een responsieve gedachte en sluit aan met o.a. financiële middelen, data, kennis en onderzoeksmogelijkheden. De middelen voor deze agenda's worden via een zogeheten 'contactschool' beschikt. Een 'contactschool' is een van de bevoegde gezagen van een bekostigde onderwijsinstelling in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs of hoger onderwijs die deelneemt aan de gelijke kansen alliantie.

Vanuit het Nationaal Actieplan Onderwijsachterstanden kunnen de GKA-agenda's als infrastructuur dienen om tot een pakket van extra maatregelen te komen. De 50 gemeenten kunnen dan als voorhoede dienen om de extra middelen in te zetten in samenhang met de al bestaande interventies op kansengelijkheid. Vanuit deze gemeenten is ook de uitdrukkelijke wens om de lopende agenda's te intensiveren en verbreden (met nieuwe onderwerpen gericht op een integrale benadering).

2. **Vergroten dekking: van 50 naar 75 eventueel 100 gemeenten**

Het aantal GKA-gemeenten kan op korte termijn uitgebouwd worden naar een totaal van 75 gemeenten en op termijn naar eventueel 100. Dit is haalbaar aangezien er meerdere gemeenten zijn die kenbaar hebben gemaakt graag onderdeel uit te willen maken van de GKA.

3. **Professionalisering:**

Community Urban Education: uitbreiden en bestendigen

Zestig (60) scholen uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Alkmaar en ook Tilburg hebben zich in samenwerking met de GKA verenigd in de Community Urban Education (CUE). In de community werken (po-, vo- en mbo-)scholen samen aan enerzijds kennisopbouw en -deling met betrekking tot het lesgeven in een grootstedelijke omgeving, en anderzijds aan een grootschalig professionaliseringstraject middels het professionaliserings- en cultuurveranderingsprogramma 'De Transformatieve School' (TS).

De conclusie van de scholen was en is dat de hedendaagse opdracht van leraren op hun scholen behoorlijk is veranderd en dat dit vraagt om een aangepast handelingsrepertoire. Daarom zijn zij met ondersteuning van GKA in 2017 met een intensief professionaliseringstraject gestart. De scholen hebben gekozen om dit middels het TS-programma te doen.

Het TS-programma is gekoppeld aan onderzoekstrajecten met twee universiteiten (Erasmus Universiteit Rotterdam en de Vrije Universiteit). Zij voeren een interdisciplinair onderzoek uit naar welke factoren ten grondslag liggen aan gelijke kansen in grootstedelijke contexten.

Met het kennisdelen binnen de Community Urban Education wordt – naast het professionaliseringstraject – ook ingezet op het tegengaan van 'professionele eenzaamheid'. Deze eenzaamheid doet zich voor wanneer leraren weinig zelfvertrouwen in hun werk ervaren en zich hier alleen in voelen. Door leraren binnen de CUE samen te brengen en bij elkaar een kijkje in de

keuken te bieden wordt professionele eenzaamheid verkleind. Dit is voordelig voor het handelen van leraren en hierdoor voor de prestaties van leerlingen.

4. **Communicatie en kennisdeling**

De afgelopen jaren heeft de GKA geïnvesteerd in een brede communicatie- en kennisdelingsaanpak. Er zijn meerdere kanalen beschikbaar om ook de beschikbare en nog te vergaren kennis en expertise over extra onderwijstijd te delen. Het brede netwerk van gemeenten, scholen en maatschappelijke organisaties kunnen via de GKA-kanalen bereikt worden en netwerkpartners kunnen voor informatie en advies terecht bij bijvoorbeeld de GKA-regiocoördinatoren.

Verder kunnen GKA-instrumenten als de GKA-expertgroep, de GKA-jongerenraad en de 'Credible messengers' (BN'ers) breder ingezet worden.

Inzet GKA-regiocoördinatoren en expertpool

De GKA-regiocoördinatoren (OCW-ambtenaren) kunnen snel handelen en bijdragen aan het mogelijk maken van maatwerk en het bereiken van de juiste personen en doelgroepen. Zij onderhouden contacten met onderwijswethouders, beleidsmakers bij gemeenten, schoolbesturen en -leiders. De regiocoördinatoren kunnen gemeenten en scholen met informatie, advies en 'good' *practices* ondersteunen om extra onderwijstijd in het kader van de aanpak onderwijsachterstanden op korte termijn te organiseren.

In de expertpool zitten onderwijsadviseurs die op aanvraag door scholen en gemeenten ingezet kunnen worden om zowel in de planvorming als uitvoering scholen en gemeenten kunnen ondersteunen met het beschikbaar stellen van kennis, maar ook het schrijven of anders.

Financiën

PM